

переклади, здійснені Андрієм Ніковським, Павлом Богацьким, Борисом Якубським, Миколою Зеровим, Павлом Тиховським, Володимиром Державиним, Григорієм Майфетом, Освальдом Бургардтом, Дмитром Рудиком, Олександром Білецьким, Іваном Куликом, Юрієм Савченком, Агапієм Шамраєм, що, в свою чергу, свідчить про нові підходи в освоєнні багатств світового письменства нашими літераторами та зростання потреб україномовного читача.

Запропонований короткий огляд поетичних перекладів 20-х років ХХ ст. свідчить про стійкий інтерес українців до німецькомовної, франкомовної літератур доби Романтизму та Модерну, зростання інтересу до грузинської, білоруської, польської, чеської. Маємо підстави говорити про бажання митців познайомити своїх сучасників зі здобутками світової політичної поезії, що відповідає настроям того часу. Перекладами займалися провідні українські поети та письменники, а найбільше – неокласики, які, зневаживши тогочасну політичну кон'юнктуру, послідовно, цілеспрямовано і активно працювали над тим, щоб інтегрувати чужий мистецький досвід у вітчизняний літературний простір і посприяти зростанню освітнього та культурного потенціалу нації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зеров М. Українське письменство / Упоряд. М. Сулима; післям. М. Москаленка. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 1301 с.
2. Бараташвілі Ніколез. Лірика. К.: Держлітвидав, 1936.
3. Хвильовий М. Апологети писаризму // Розстріляне відродження: Антологія 1917-1933: Поезія – проза – драма – есей / Упорядкув., передм., післямова Ю. Лавріненка; Післямова Є. Сверстюка. К.: Смолоскип, 2002. С. 835-836.

Tetiana Bliednykh. Poetic translations of executed renaissance era.

Translating activity has always been part of the artistic process in Ukrainian literature, due to its colonial status, translation activity was slowly developing, except for individual and unfortunately not long periods. One of them was the time of the national revival of the 20s of the twentieth century. Ukrainian artists sought to enrich their native literature with the best translations of works of the past and present. They actively worked on overcoming the complex of provinciality among Ukrainians. And today there is a need for understanding and assessing the contribution of translators to the national-cultural revival of the 20-ies of the twentieth century. We need to gather and describe what they made century ago. This article describes the artists who worked on translations and what works translated. The need for such approaches is obvious: the more artistic works translated, the more diverse, the more weighty and deeper the world literature is presented to the Ukrainian readership, and, accordingly, a wider circle of people is involved in the processes of intercultural and interethnic discourses.

A brief overview of poetic translations of the 20s of the twentieth century is made in the article testifies to the persistent interest of Ukrainians in German-speaking, French-speaking literatures of the era of Romanticism and Modernism, and growing interest in Georgian, Belarusian, Polish, and Czech. We have grounds to talk about the artists' desire to introduce their contemporaries to the achievements of world political poetry, which corresponds to the mood of that time. We see that the leading Ukrainian poets and writers engaged in translations, and most of all, the Neoclassicists, who neglected the political situation at that time, consistently, deliberately and actively worked to integrate the artistic experience of others into the domestic literary space and contribute to the growth of educational and cultural potential of nation.

Key words: translation, intercultural dialogue, anthology, poem, neoclassics, antiquity, romanticism, modernism, culture, nation.

УДК 821.161.2.0-32/34 Одрач

Інна Галак

МІФОПОЕТИЧНА СТРУКТУРА ОПОВІДАНЬ «ПОЛІСЬКОГО ЦИКЛУ» ФЕДОРА ОДРАЧА

У статті аналізуються міфопоетичні особливості парадигми Федора Одрача, алюзійно-символічний підтекст біблійних та язичницьких міфем, особливості їх зрощення в структурі оповідань «Танок журавлів» та «Поліська казка». Досліджено образи-символи, які репрезентують сфери міфічного двосвіття. З'ясовується етнопсихологічна особливість метемпсихозу душі померлої у птаха. Досліджено специфіку хронотопу оповідання Федора Одрача «Танок журавлів», а також психоемоційний стан головного героя, прояв його міфічної свідомості, в якій віддзеркалились міфи та фольклор Полісся. Під час аналізу алюзійно-символічного підтексту міфем лебеда Го-го та голуба з оливковою гілкою, зроблено спробу з'ясувати міфічні структури, з яких виокремились ці міфемі.

Ключові слова: міфічна свідомість, міфема, міфічне порубіжжя, легендарно-міфологічна традиція, символ, метемпсихоз, профанний і сакральний, алюзійно-символічний підтекст.

Образ Полісся – центральний у творчій свідомості Федора Одрача. Поліські мотиви, практично не досліджені, займають вагоме місце у прозовому доробку письменника, поряд із творами на іншу тематику досить чітко виокремлюється умовно «поліський цикл». Вірування, міфи і легенди рідного краю своєрідно трансформуються в художні образи творів Ф. Одрача, зокрема оповідань «Танок журавлів» та «Поліська казка». Міфопоетична система оповідань Федора Одрача насичена алюзійними елементами. Міфологеми, нанизуючись на сюжетну канву, творять їх алюзійно-символічний підтекст.

Мета та завдання статті – з'ясувати джерела міфологічного світогляду Федора Одрача, проаналізувати елементи легендарно-міфологічних традицій, зокрема образи-символи рослинного, тваринного світу та часопросторові і ландшафтні моделі, які репрезентують сфери міфічного двосвіття, дослідити особливості художнього вираження міфологеми вирію, з'ясувати етнопсихологічну особливість метемпсихозу душі померлої матері у птаха, прослідкувати особливості розгортання міфологічних структур у хронотопі оповідань Ф. Одрача. Об'єктом дослідження стали оповідання «Танок журавлів» (1959) та «Поліська казка» (1960) Федора Одрача.

Оповідання «Танок журавлів» та «Поліська казка» надруковані з різницею в один рік в прозових збірках Федора Одрача «Півстанок за селом» (1959) та «Покинута оселя» (1960) далеко за межами рідного Полісся у вигнанні.

У центрі оповідання «Танок журавлів» образ малого пастушка Федька. Очевидно, його образ в оповіданні Ф. Одрача є емоційно пережитим і відображеним спогадом про себе самого у дитинстві. Мотив смерті матері теж має автобіографічну основу і розгортається в кількох творах автора, зокрема в повісті «Щебетун».

Змістово-формальні аспекти оповідання прості і водночас вражають своєю художньою виразністю. Сільський пастушок Федько мріє побачити танок журавлів, бо за повір'ям це принесе йому щастя. Знесилівши у пошуках примарних журавлів, він засинає серед поля. Уві сні хлопчик бачить танок журавлів, і як до їхнього гурту пристає загадковий птах із срібними крилами. Журавлі разом зі срібнокрилим птахом відлітають у вирій. А коли хлопчик прокидається, то сусідська дівчина повідомляє йому страшну звістку про смерть матері.

Життя малого поліщука розгортається у двох рівнях існування: реально-побутовому, наповненому буднями поліського села, та уявному, міфічному, котрий зітканий з вірувань, міфів поліщуків, закорінених у прадавнє буття краю, в якому язичницький елемент тісно переплівся з християнським.

Малий пастушок замріявся і недогледів, як його корови – Зося та Лиса – зайшли у шкоду. Ясним поглядом він дивиться на стару Гомінкову, грядки картоплі якої порила худоба, бо й сварять недовго і незлостиво, та й Мокринка одразу заступається перед мамою за невдатного пастушка. Дівчина радить гнати худобу на Вішновицькі сіножаті. Хлопчик пересікає разом з худобою брід Омлинової прісті (відомий у казках мотив переправи). У хронотопі твору цей брід є межею між профанним та сакральним світами, як і «край поля, що золотиться вітами стиглого проса» [3, с. 156]. Федько залишається сам, він готує обід, розпалює ватру, навіть приспівує замовляння, щоб вогонь розгорівся, і ватра «веселішає». Ватра у творі є традиційним символом дому, домашнього затишку, благополуччя, вона виконує роль оберега дитини перед невідомим світом. У фіналі твору бачимо згаслу ватру як символ зруйнованого нещастям родинного вогнища.

Стан спокійного споглядання і мрій змінюється в душі героя легким неспокоєм, а згодом почуттям тривоги. Ця тривога наростає поступово. Коли до поля долітає бамкання церковних дзвонів, Федір хреститься і здогадується, «що це, мабуть, вже вмер Прокіп Гнатчишин. У душу закрадається і сум, і легкий непокій» [3, с. 159]. Прислівник «уже», вжитий автором у тексті, вказує на припинення чогось довготривалого (умирання, очікування смерті), тобто з якоїсь причини ця смерть для односілчан не була несподіваною. Брудна від повзання по землі сорочка викликає спогад про маму: «Ще одна прикрість для мами» [3, с. 159]. Від цього моменту хлопчик наполегливо думає про матір, почуття вини підсилюється усвідомленням, що мама слабовита. Коли дзвони бамкають удруге, «хлопець відчуває ще

сильніший неспокій» [3, с. 159]. Аналізуючи психологічний стан хлопчика, допускаємо, що передчуття лиха неусвідомлено жило в його душі. Звідси і бажання поділитися здобутим щастям з мамою і татом. Федір знає, що мама хвора, тому і обіцяє не завдавати їй марних прикрощів. Однак письменник веде читача далі – у глибини людського підсвідомого. Сон-марення Федька відкриває завісу духовного зв'язку між рідними людьми. Хлопець, який не зміг попроситися з матір'ю перед її смертю, по суті, стає «свідком» метемпсихозу духовної субстанції своєї мами в срібнокрилого птаха, якого він проводить у вирій. У повісті «Щебетун» Ф. Одрача душа померлої матері головного героя являється йому в образі зозулі – досить архаїчний мотив метемпсихозу в українському фольклорі. Українці вірили, що душа людини відлітає з тіла у вигляді птаха, і відвідати своїх рідних, принести їм звістку вона також може в образі пташки.

Брід Омлинової прісті у творі є лімінальною зоною, міфічним порубіжжям, яке розмежовує світ Федька на профанну (село) і сакральну (Вішновицькі луки) зони. У пошуках журавлів Федько повзе полем, засіяним просом. Хліборобська етика, прищеплена батьками, викликає турботу за посіви – хлопчик намагається не толочити зайвого. В українській символічній системі просо є символом благополуччя (хлопчик мріє про щастя для себе і родини). Уві сні він бачить просо, столочене журавлями, однак його увага на цій деталі не зосереджується, адже в цей момент «він бачить те, чого не сміє бачити людина» [3, с. 160]. Йому відкривається сакральне, але не одразу. Спочатку Федько, керований сильним бажанням, довго шукає журавлів, оманливі голоси збивають його з дороги, аж зрештою відбувається непомітне для свідомості дитини переміщення у сновидіння, в якому і розгортається таїнство. Долаються комунікативні бар'єри: Федько чує і розуміє мову птахів. Журавлі неспокійно реагують на появу чужого – душі у вигляді птаха. Однак ватажок розпізнає душу того, кого вони мусять забрати з собою до вирію. Хлопчик з тугою на серці проводить ключ із срібнокрилим птахом у кінці: «...із болем та слізьми в очах линув за ним своїм зором» [3, с. 162]. Інформація про нещастя передана у формі сну. Очевидно, сон Федька – це сублімація його бажання побачити танок журавлів, щоб він і його родина були щасливі. Однак підсвідомо хлопчик вже знає про неможливість цього щастя (мама слабує, а церковні дзвони в селі вже «підказали» йому розв'язку). Тому разом з примарними журавлями відлітає і срібнокрилий птах – душа його мами.

Малий Федько – дитина поліського краю, він емоційно вразливий і чутливий до краси навколишнього світу, його уява переповнена міфами, казками, повір'ями, що їх він чув від дорослих і в які він наївно вірить. Бажане і реальне вступають у неусвідомлений конфлікт у душі героя, однак його віра в щастя ґрунтується на «міфологічному знанні». «А баба Климова мені ворожили, що я побачу танок журавлів, – розважає Федько. – А як побачу цей танок, то буду щасливий» [3, с. 154]. У міфопоетичній системі оповідання Ф. Одрача поєднуються елементи біблійної та язичницької легендарно-міфологічних традицій. Хлопець спостерігає за явищами природи і пояснює їх згідно з народними первісними уявленнями: метелики на бабиному літі летять туди, де весна. «А онде дядько Корній та каже, що журавлі летять по молочній дорозі туди, де народився Ісус» – тут вже простежуємо поєднання язичницької міфемі з пізнішим християнським елементом.

Поетична образність оповідання Ф. Одрача «Танок журавлів» пронизана поліською міфологією. Зачарований журавлями в небі, Федько знає, що «лицарі піднебесні» летять у вирій. Також він знає, що географічно вирій розташований на півдні, і летять «дикі півні» «за десять гори, за моря сині» (характерна для українського фольклору мовностилістична конструкція). Уживана стала казкова формула вказує на особливість міфопоетичного мислення дитини. Мета журавлів хлопчику так само зрозуміла: вони летять до сонця, до весни, які асоціюються зі щастям. Очікувана у природі осінь, навпаки, підкреслює контраст між мрією і реальністю. Органічно настрої Федька підсилюється піснею, що лунає з поля Вербки:

*Ой, сонейко-раю,
Виглянь із-за Дунаю [3, с. 154].*

Міфологічний архетип раю-вирію (ирію, ірію) сягає у глибини слов'янської міфології, в якій вирій-рай мислився як міфічна сонячна країна, в якій зимують птахи і куди відходять люди після смерті. Дунай, як і у багатьох народнопоетичних творах, слугує кордоном між двома світами. Перехід через Дунай символізує перехід від земного життя до неземного.

«Танок журавлів» унікально настроєвий твір. Його події відбуваються у кінці серпня, коли зграї журавлів гуртуються до відльоту. Хлопчик вдивляється в тло «передосіннього блакитного неба», його огортає «синява небесна», він мріє про невідомий вирій, про щасливу долю.

«Чорні пунктики» журавлів «прощально, у ритм своїх крил: кру, кру, кру, кру...» [3, с. 154] навіюють легкий сум. В іншому епізоді Ф. Одрач зміщує ракурс зображення неба (прийом, ужитий М. Коцюбинським в «Intermezzo»): хлопчик, лежачи горілиць, бачить небесний простір: «Над ним легенько гойдалися віти проса на жовтих стебельцях. Крізь віти проса видно було глибоке небо із білими хмаринками» [3, с. 158]. І втретє зображує письменник небо вже уві сні хлопчика, коли журавлина громада піднялась «вгору і високо, між двома білими хмаринками випростовувалася в довгий ключ» [3, с. 162]. Дивує граційна пленерність у зображенні простору; домінує ясний блакитний колір з легким вкрапленням білого та ледь означеним чорного, а в останній пейзажній картині ракурс зображуваного оптично трансформується від близькості журавлів до їх поступового віддалення в небі. За час, поки хлопчик спав, небо встигло змінитися: «Сонце вже цілком повисло над західним обрієм...» [3, с. 162]. Змінена картина неба підсилює тривогу дитини. Емоційний настрій хлопця впродовж дня також змінюється: спочатку його охоплює ширий захват від побаченого в небі журавлиного ключа, він відчуває легкий сум прощання з ним, хлопчика захоплює мрія про можливе майбутнє щастя: «розбагатію та поїду туди, куди онде полетіли дикі півні» [3, с. 155]. (У нарисі «Наше Полісся» сам же Ф. Одрач і пояснює, що на Поліссі журавлів називають ще дикими півнями).

Журавлі – центральний символічний образ оповідання. У хронотопі твору образ журавлів з'єднує в єдину картину реальне й міфічне. Конкретний образ журавлів, які летять над рідним селом Федька, трансформується у сні хлопця в казкову сизо-синю журавлину громаду. У цій громаді він спостерігає чіткий розподіл ролей: проводир, що веде громаду у вирій, крилаті панночки, котрі у звабливому танці ніби прагнуть поцілунку свого проводиря, стійкові, що пильно охороняють дивний ритуал від стороннього ока тощо. В оповіданні Ф. Одрача через образ журавлів накреслюється кілька міфологічних структур: 1) у поліській міфології побачити танець журавлів означає здобути щастя; 2) журавлі восени відлітають у міфічну країну Ірій, де сонце і весна; 3) журавлі летять молочним шляхом у країну, де народився Ісус; 4) журавлі супроводжують у вирій померлі душі. Отож в оповіданні «Танок журавлів» тісно переплелись кілька міфологічних сюжетів (їх фрагментів), що побутували віддавна на Поліссі. Образ журавлів розкриває і психологічний стан Федька, його неусвідомлений сум через неминучу розлуку, біль прощання і віру в існування сонячної країни-ирію, де життя продовжується.

Мотив пошуку журавлів, які танцюють магічний танець, є структуротвірним. Його символічна значимість виявляється у пошуку дитиною щастя, душа якої передчуває майбутнє сирітство. Цей мотив функціонує в реальному та містичному часі, а в момент зустрічі хлопчика з журавлями відчуття часопросторових меж взагалі зникає. Яскравий сон Федька сприймається як щось фантазмагоричне. Тим більше разючим є контраст пробудження дитини і повернення її в реальність.

В оповіданні «Поліська казка» домінує біблійна легендарно-міфологічна традиція: головною темою твору є святкування Воскресіння Христа. Люди збираються до церкви на святкове богослужіння. Радісну подію їм сповіщають церковні дзвони. Але наратор веде читача у захований від людського ока світ природи, посилаючись на діда Марка, він розкриває таємницю святкування поліськими птахами Христового Воскресіння. У непрохідній пущі, на чолі з білим лебедем Го-го чисельне птаство чекає появи в небі голуба з оливковою гілкою в дзьобі. Він щороку приносить вістку з далекої Голгофи про Воскресіння Сина Божого. Після цього починається «пташиний

Великдень», сповнений великою радістю. Федір Одрач наголошує, що простій людині побачити це пташине святкування не можливо. Заслужив почути від самих птахів про це диво тільки дідусь Марко, «великий мисливець, що вмів розмовляти з чайками, бо ніколи не стріляв до них і часто охороняв їхні гнізда перед шуліками. Із вдячності вони й відкрили йому цю таємницю» [4, с. 295]. Отож таємниці природи відкриваються лише посвяченим. Ф. Одрач, ніби знавець-орнітолог, відтворює достовірні прикмети птахів, їх етологію і морфологію, розуміється він на особливостях фенології птахів. Очевидно, що ці знання письменник здобував ще змалечку, вбираючи в себе світ поліської природи. Однак птахів Одрач зображує не тільки через призму реалістичного бачення, але й легендарно-міфологічного. Центральним у «Поліській казці» є образ білого лебедя Го-го, птахи його визнають як «володаря». Кожної Великої п'ятниці у глибоких поліських хашах чути тужливий плач: «...це білий лебідь Го-го оплакує співом муки Того, що помер за гріхи роду людського, щоб потім воскреснути в славі великій» [4, с. 302]. У святу ніч Христового Воскресіння він скликає всіх підвладних йому птахів на великодню містерію. Образ білого лебедя, очевидно, слід пов'язувати не з біблійною символікою, а з дохристиянською. Один із найголовніших язичницьких богів Білобог за повір'ями міг перевтілюватися у білого лебедя. У легенді про створення світу Соколом-Родом білий лебідь є уособленням добра і краси, тоді як чорний – зла і погані. Смысл життя якраз і полягає в дихотомічному єднанні чорного і білого лебедів. У оповіданні «Поліська казка» ця дихотомія виявляється у спосіб розмежування птахів на дві групи. Не всі птахи допускаються до участі в містерії на чолі з Го-го. Через те, що чорнокрилі і літаючі хижакі (пугачі, сови, яструби, шуліки, ворони) разом із плазунами на Чорній галявині веселилися у час розп'яття Христа, їх білий лебідь проганяє.

Голуб з оливковою галузкою в дзьобі, який приносить добру вість, напряму співвідноситься із старозавітним голубом. У найдраматичніший момент своєї розповіді про смерть Христа, голуб зізнається, що йому стало страшно: «Тоді я пригадав свого предка, що служив Ноеві, і який приніс до ковчегу галузку миру» [4, с. 300]. У християнстві голуб також є символом душі, що пізнала Христа. У Святому Письмі неодноразово згадується голуб як символ лагідності, простоти і чистоти. Птахи в «Лісовій казці» з нетерпінням чекають появи голуба і аж тоді починають святкувати Великдень, отож голуб символізує Боже благословіння згідно з новозавітною традицією. Оливкова галузка, яку приносить з далекого краю голуб, символізує радість і так само стає сигналом до пташиного святкування. Цікаво, що птахи чують церковні дзвони – у людей Великдень вже настав. Однак лебідь Го-го дотримується пташиних звичаїв у вшануванні Сина Божого, визнаючи, отже, його царство не тільки над людьми, а над усім суцям.

В українському фольклорі голуб, крім вищесказаного, має міфологічне значення учасника творення світу. Відгомонам цього міфу є давня світотворча колядка про голубів, які, сидячи на дубочку, раду радять, як створити світ. Голуб в оповіданні Ф. Одрача опускається з небес спочатку на вершечок дуба, а потім вже сідає на голову бузька, щоб почати свою розповідь. У світотворчому міфі дуб є першодеревом. В українських легендах, казках, пісенному фольклорі дуб – сакральне дерево, біля нього часто відбуваються таємничі або просто важливі події. Отже символічна система «Поліської казки» відображає народні легендарно-міфічні уявлення, які увібрали в себе як біблійні, так і язичницькі елементи.

У цьому оповіданні Ф. Одрач характеризує деяких птахів, підмічаючи окремі риси їх вдачі, зовнішності, поведінки. «У моєму царстві кожен має місце відповідне до його сил і спроможностей» [4, с. 298], – гордо заявляє білий володар Го-го. Так, пекачі – це лісові сторожі, майстри розповідати і давати сигнали, сорока – хвалькувата, соловей – неперевершений соліст, що вміє співати дванадцятьма мотивами, зозуля проганяє непевність, бо віщує добру долю. У цих описах відобразилась як спостережливість самого письменника, так і народне ставлення до птахів.

Отже, Федір Одрач в оповіданнях «Танок журавлів» та «Поліська казка» зображує побутове і духовне життя поліщуків. Він звернувся до української міфології та фольклору, демонструючи міфологічну архетипність їхнього мислення. Як в оповіданні «Танок журавлів», так і у «Поліській казці» зображено бінарне світобачення поліщуків. Язичницькі міфами своерідно

зрошуються з біблійними, утворюючи новий міфопоетикальний простір. Письменник через працюючі будні, через розкішний світ природи Полісся і поетичне багатство міфів та фольклору краю показує формування внутрішнього світу людини. Подальшим напрямком роботи може бути з'ясування міфологічних структур та фольклорної символіки в інших творах Федора Одрача на поліську тематику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гурдуз А. Міфопоетична парадигма в українській та західноєвропейській «прозі про землю» кінця XIX – першої третини XX ст. / А. І. Гурдуз. Миколаїв : Вид-во МДГУ імені Петра Могили, 2008. 216 с.
2. Одрач Ф. Наше Полісся. Вінніпег, 1955. 68 с. // URL: <http://diasporiana.org.ua/ukrainica/15373-odrach-f-nashe-polissya/> (дата звернення: 12 жовтня 2017).
3. Одрач Ф. Півстанок за селом. Буенос-Айрес, 1959. 292 с. // URL: <http://diasporiana.org.ua/proza/10733-odrach-f-pivstanok-za-selom/> (дата звернення: 28 жовтня 2017).
4. Одрач Ф. Покинута оселя. Торонто: укр. видавництво «Добра книжка», 1960. Випуск 162. 305 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/proza/14957-odrach-f-pokinuta-oselya/> (дата звернення: 12 жовтня 2017).
5. Одрач Ф. Щебетун: Роман. Луцьк: ВАТ «Волинська обл. друкарня», 2008. 240 с.
6. Плячинда С. Словник давньоукраїнської міфології. Київ: «Український письменник». 1993. 63 с.

Inna Halak. Mythopoetic structure of stories «Polissya cycle» of Theodore Odrach.

Introduction. The features of mythopoetics of T. Odrach in the article are analyzed. The allusive-symbolic subtext of biblical and pagan myths, features of their merging in the structure of the stories "Dances of Cranes" and "Polissya Tale" are investigated.

Purpose. To find out the sources of the mythological outlook of Theodore Odrach, to analyze elements of legendary-mythological traditions, in particular, images-symbols of the plant, animal world and time-spatial and landscape patterns that represent the spheres of mythical two-worlds.

Results. The images-symbols that represent the spheres of mythical two-worlds in the article are investigated. The ethnopsychological feature of metempsychosis of the soul in the bird is revealed. The specificity of the chronotype of Theodore Odrach's «The Dance of Cranes», and the psychoemotional state of the main character, manifestation of his mythical consciousness, are investigated. The allusion-symbolic subtext myth of the swan Gho-gho and the pigeon with an olive branch is understood. An attempt has been made to find out the mythical structures from which these myths have been isolated.

The symbolic image of the cranes in the article is analyzed. In the chronotype of the composition the image of the cranes connects in a single picture real and mythical. Allusion subtext is revealed through such mythological structures: 1) in the Polissya mythology to see the dance of cranes means to win happiness; 2) cranes in the fall fly into mythical country Yrii; 3) cranes fly by milky way to the country where Jesus was born; 4) cranes accompany the dead souls to the vyrii. So, it turns out that in the story «The Dance of Cranes» interwoven several mythological plots (their fragments), which had long been used in Polissya.

The motive of the search of cranes is structural. His symbolic significance in the search for a child of happiness is found.

The mythical image of the white swan Gho-gho in the story «Polissya Tale» is central. The image of a white swan should be associated with pre-Christian symbolism, his image is found in the legend of the creation of the world by Sokol-Rod. The white swan is a personality of goodness and beauty. Together with the black swan, they form a dichotomous unity. The images of a pigeon, oak are symbolic.

Conclusion. In the stories of T. Odrach «The Dance of Cranes» and «Polissya Tale» combines the biblical and pre-Christian legendary-mythological tradition. T. Odrach reveals knowledge of Ukrainian mythology and folklore, demonstrates the mythological archetype of thinking.

Key words: mythical consciousness, mytheme, mythical digestion, legendary mythological tradition, metempsychosis, liminal zone, profane and sacral, symbol, allusive-symbolic subtext.

УДК 821.161.2.09. «19»

Галина Райбедюк

АНТРОПОЛОГІЧНІ ДОМІНАНТИ ПОЕЗІЇ КИЇВСЬКИХ НЕОКЛАСИКІВ

У статті з'ясовуються ключові модули художньої антропології київських неокласиків (М. Зерова, М. Рильського, П. Филиповича, М. Драй-Хмари, Юрія Клена), висвітлюється людинознавча природа їх поезії. Виявляються та характеризуються індивідуально інтерпретовані ними художні рефлексії репрезентативних антропологічних домінант (антропоцентризм, гуманізм, душа).

Ключові слова: неокласики, авторський текст, літературознавча антропологія, суб'єкт лірики, раціональне/ірраціональне, художня свідомість.

Для з'ясування філософсько-естетичних і морально-психологічних особливостей індивідуального стилю того чи того митця, виявлення аспектів його творчого «Я» важливими є чинники, безпосередньо причетні до формування світогляду автора, а відтак і до художнього мислення. Наукове студіювання поетичного доробку київських неокласиків